

Beste wandelaars,
LE COMITE CULTUREL ET RECREATIF DE FUMAL is blij u te ontvangen in Fumal langs de wandeling «Fumal en zijn verborgen schatten» officieel geopend in september 2008.

Afstand:

7 of 4 km (indien u de volledige wandeling doet of afkort).

Bijvoorbaat dank de eigendom van de bewoners niet te betreden en hun intimiteit te respecteren. Eveneens dank voor het milieuvriendelijk respect.

Fumal, typisch klein dorpje op de oever van de «Mehaigne», op deze Haspengouwse grond, nog zo dichtbij de «Condroz» waarvan hij de golving heeft behouden, zijn rustige straten met oude woningen, kapellen en grote hoeves.

Alles verdoken in het groen en beheerst door een beschermde omgeving bevattende de kerk, het kasteel en de hoeve van het kasteel.

Fumal maakt deel uit van het natuurpark «Vallée de la Burdinale et de la Mehaigne», bevattende 22 dorpen en 4 hoofddorpen (Braives, Burdinne, Héron en Wanze). Het bevindt zich ook op de wandeling «Promenade des Chevreuils» en de omloop «Hesbaye Insolite» van «Hesbaye-Meuse-Condroz Tourisme».

Een beetje geschiedenis.....

Tijdens het "Ancien Régime" was het grondgebied van Fumal verdeeld tussen het graafschap van Namen en het prinsbisdom Luik.

Het kasteel, de kerk, de hoeve «Cense d'Al Fosse» en enkele huizen behoorden tot het graafschap Namen.

Het belangrijkste van het dorp was afhankelijk van het prinsbisdom Luik, het hof van justitie van Wanze en het graafschap van Moha. Deze situatie was oorzaak van talrijke geschillen en protestbewegingen. Als een bewoner een wandaad pleegde in één van de twee gehuchten, kon hij vluchten op de andere oever van de «Mehaigne» en niet meer verontrust worden. De eerste landsheer van Fumal verschijnt in de 12de eeuw. Het dorp heeft zich ontwikkeld aan weerskanten van de rivier. Het is voornamelijk gevormd door huizen in breuksteen, leisteen en kalksteen van het einde van de 18de eeuw en begin 19de eeuw.

Volledige wandeling: 7 km.

Vertrek: «Place de l'ancienne gare» bij het bord naast «espace multisports».

Wij nemen «rue de la Vieille Cense» richting kerk en kasteel (bord op de muur van het kerkhof) en «Cense d'Al Fosse» of «Ferme de la Vieille Cense» (bord). Om de ruïnes te zien,

gaan wij het kerkhof in en nemen wij links de trap rechtover de kerkingang. In de achtergrond zien wij de muur die overblijft van het primitief kasteel (12de eeuw). Nu gaan wij naar beneden richting «Foncourt» links draaien en wij komen voorbij de oude molen (rue de Foncourt 2 – bord na de brug). Wij gaan rechtdoor richting de oude hoeve van «Foncourt». Bovenop de helling draaien wij rechts en blijven wij op de hoofdstraat «route de Warnant». Juist voor de brug draaien wij links en nemen het wegpad «Le Robia». Wij volgen het wegpad, nemen een klein brugje links en gaan verder door tot «rue Sous-Chaumont» dat wij steigen rechts. Aan het kruispunt nemen wij rechts «rue du Village», na de kapel «Notre-Dame des Affligés» (bord) te hebben bewonderd.

In de «rue du Village» hebben wij rechts de hoeve «Ferme de l'Escaille» (bord) en een beetje verder links de hoeve «Ferme de la Dîme» of «Ferme des Dames» (bord). Wij gaan verder door en juist na de brug nemen wij links «Le Ravel» (oude spoorweglijn omgebouwd in wandelpad).

Wij verlaten «Le Ravel» en nemen het aardepad tot «rue les Trous» links steigen wij «rue les Trous» en nemen wij rechts een wegpad door het veld. Aan de kruising van de wegen nemen wij rechts richting «rue de Marneffe».

Hier profiteren wij van een zeer mooi panorama van Fumal die de omweg waard is.

Wij nemen rechts «rue de Marneffe» tot «rue les Rochettes» (eerste straat links). Hier hebben wij de keuze – wij gaan rechtdoor en komen terug op het vertrekpunt. Of wij nemen «rue les Rochettes» en aan het kruispunt draaien wij rechts richting het kasteel. Aan het volgende kruispunt nemen wij rechts richting «place Limage» en «place de l'Ancienne gare» ons vertrekpunt.

Wandeling voor personen met verminderde mobiliteit (4 km)

Wij nemen «rue de la Vieille Cense» richting kerk en kasteel (bord op de muur van het kerkhof) en «Cense d'Al Fosse» of «Ferme de la Vieille Cense» (bord). Om de ruïnes te zien, gaan wij het kerkhof in en nemen wij links de trap rechtover de kerkingang. In de achtergrond zien wij de muur die overblijft van het primitief kasteel (12de eeuw).

Nu gaan wij naar beneden richting «Foncourt» links draaien en wij komen voorbij de oude molen (rue de Foncourt 2 – bord na de brug). Wij gaan rechtdoor richting de oude hoeve van «Foncourt». Bovenop de helling draaien wij rechts en blijven wij op de hoofdstraat «route de Warnant». Juist na de brug draaien wij rechts en nemen links «Le Ravel» in de richting «place de l'ancienne gare».

Aan het kruispunt draaien wij links «rue du Village» wij hebben rechts de hoeve «Ferme de la Dîme» of «Ferme des Dames» (bord). Wij gaan verder de straat op en ontdekken links de hoeve «Ferme de l'Escaille» (bord).

Nog verder op het einde van «rue du Village» staan wij voor de kapel «Notre-Dame des Affligés» (bord). Wij dalen nu «rue du Village» af en komen terug op het vertrekpunt.

FUMAL

ET SES TRÉSORS CACHÉS

EN ZIJN VERBORGEN SCHATTEN

Balade